

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **P. J.**, bývajúceho v P., proti žalovanému **M.**, so sídlom v P., zastúpenému JUDr. A. N., advokátom v P., **o náhradu za užívanie nehnuteľností**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 28 C 337/2007 a na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 5 Co 75/2012, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Prešove z prejednávania a rozhodovania veci, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. Jozef Angelovič, JUDr. Anton Lukáč, JUDr. Jaroslav Bugeľ, JUDr. Eva Pirkovská, JUDr. Eva Rešatková, JUDr. Peter Tobiaš, JUDr. Monika Tobiašová, JUDr. Peter Farkaš, JUDr. František Mozner, JUDr. Emil Dubňanský, JUDr. Martina Zeleňáková, JUDr. Peter Revák, JUDr. Vladimír Monok, JUDr. Branislav Breza, JUDr. Martin Fiľakovský, JUDr. Anna Kovaľová, JUDr. Mariana Muránska, JUDr. Mária Kupková, JUDr. Eva Šofranková, JUDr. Gabriela Klenková, PhD., JUDr. Gabriela Világiová, JUDr. Jana Burešová, JUDr. Zlata Šimková, JUDr. Michal Boroň, JUDr. Irena Dobňáková, JUDr. Jozef Škrab, JUDr. Roman Tóth, Mgr. Magdaléna Želinská, JUDr. Ľuboslava Mruškovičová, JUDr. Katarína Morozová Nemcová, JUDr. Milan Šebeň, JUDr. Eva Sláviková, JUDr. Monika Halkociová, JUDr. Anna Ilčinová, JUDr. Peter Straka, JUDr. Antónia Kandrává, JUDr. Peter Šamo, JUDr. Milan Majerník, JUDr. Viera Zoľáková **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 5 Co 75/2012 (vec Okresného súdu Prešov sp. zn. 28 C 337/2007).

O d ô v o d n e n i e

V konaní o náhradu za užívanie nehnuteľností žalobca vzniesol námietku zaujatosti tak všetkých sudcov Okresného súdu Prešov ako aj všetkých sudcov Krajského súdu v Prešove. Túto odôvodnil tým, že sú „sudcami vo vlastnej veci“, pretože rozhodujú o stave

majetku mesta, v ktorom žijú, resp. rozhodujú o tom, či dôjde k zvýšeniu poplatku za hrobové miesto – v prípade ak mu súd prizná požadovanú náhradu. Znamená to, že od ich rozhodnutia závisí majetkový prínos alebo strata pre mesto, resp. aj pre sudcu týchto súdov alebo jeho príbuzného, ktorý má na mestskom cintoríne mesta P. hrobové miesto – ktorého je opatrovníkom. Podľa jeho názoru, ak by na mestskom cintoríne mesta P. mal pochovaného svojho príbuzného čo i len jeden zo sudcov krajského (a okresného súdu), sú tak odôvodnené pochybnosti o objektívnosti a nestrannosti rozhodovania ostatných sudcov v predmetnej veci, pretože by tak u neho bol daný evidentný pomer k všetkým sudcom pôsobiacim na týchto súdoch. Ďalším dôvodom pre námietku zaujatosti je dôvod pomeru sudcov Krajského súdu v Prešove k JUDr. Wildeovej, sudkyňi Okresného súdu Prešov, ktorí v minulosti pôsobili na Okresnom súde Prešov a zároveň boli sudcami na Okresnom súde Prešov v dobe, keď na tomto súde spolu pôsobili s JUDr. Wildeovou. Túto skutočnosť uvádzal na základe názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vysloveného v rozhodnutí sp. zn. 1 Ndt 13/2011, doručeného mu 26. marca 2012. Spis bol preto predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie podľa § 16 ods. 1 O.s.p.

Sudcovia Krajského súdu v Prešove sa k námietke zaujatosti vyjadrili tak, že sa necítia byť zaujatí, k účastníkom konania, k ich zástupcom, ani k prejednáwanej veci nemajú žiadny vzťah.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Prešove (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to : 1/ k veci (o taký vzťah ide napríklad vtedy, keď sudca má osobný záujem na určitom výsledku konania), 2/ k účastníkom konania (o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného alebo osobného vzťahu), 3/ k zástupcom účastníkov (viď vyššie 2/).

Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vyplýva povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K účastníkom konania je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k prejednávanej veci, k účastníkom konania a k ich zástupcom vecný, profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednaním veci v súdnom konaní je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva. O nestrannosť musí dbať predovšetkým sudca sám. Pri výkone súdnictva má zachovať vecný prístup za každých okolností. Musí mať dostatok schopnosti ovládať nielen svoje konanie, ale tiež sféru svojich vnútorných pocitov. Nesmie dopustiť, aby v ňom niektorá skutočnosť týkajúca sa prejednávanej veci vyvolala pocity zakladajúce pochybnosť o jeho nezaujatosti.

Neoddeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces tak, ako je vymedzené v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nestranný, nezávislý a nezaujatý sudca. Nestrannosť, nezávislosť a nezaujatosť sudcu je jedným z hlavných predpokladov spravodlivého rozhodovania a jedným z hlavných predpokladov dôvery občanov a iných subjektov práva v právo a právny štát. Na druhej strane ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zahrňuje právo, aby prejednaná vec nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). Z uvedeného vyplýva, že obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je iba povinnosť súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (porovnaj I. ÚS 73/97, II. ÚS 121/03).

Nezaujatosť sudcu je predovšetkým subjektívnou psychickou kategóriou, vyjadrujúcou vnútorný psychický vzťah sudcu k prejednávanej veci v širšom zmysle, ktorý zahŕňa v sebe vzťah sudcu k predmetu konania, jeho účastníkom, ich zástupcom a podobne, o ktorých skutočnostiach je schopný relatívne presne podať informáciu iba sám sudca. Iba takto ponímaný inštitút nezaujatosti sudcu by však bol v praxi ťažko uplatniteľný vzhľadom

k nemožnosti objektívnej preskúmateľnosti vnútorných pocitov konajúceho sudcu. Inštitút nezaujatosti preto treba chápať širšie, tiež v rovine objektívnej. Za takúto objektívnu rovinu však nie je možné považovať, ako sa nezaujatosť sudcu iba subjektívne javí účastníkovi konania, ale len v nadväznosti na to, či reálne existujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

Vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci nemusí byť založené na skutočne preukázanej zaujatosti, ale je postačujúce, ak možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Subjektívne hľadisko účastníka konania môže byť podnetom k takémuto preskúmvaniu zaujatosti, rozhodovanie o tejto otázke sa však musí uskutočniť výlučne z hľadiska objektívneho. To znamená, že otázka zaujatosti nemusí byť ustálená s absolútnou istotou. Pri jej posudzovaní nie je možné zohľadňovať len subjektívne pocity osôb zúčastnených na konaní, ale aj právny rozbor skutočností, ktoré k týmto pochybnostiam účastníka konania vedú.

Najvyšší súd Slovenskej republiky svoje rozhodnutie o návrhu na vylúčenie sudcov krajského súdu (§ 14 ods. 1 O.s.p.) založil na vzájomnom vyvážení oboch relevantných hľadísk teórie zdania (tak subjektívneho, ako aj objektívneho hľadiska). V súlade s judikatúrou ESLP, ústavného súdu ako aj s výkladom uvedeným vyššie dospel k záveru, že v prípade sudcov krajského súdu nemožno mať pochybnosti o ich nezaujatosti, ktoré by boli relevantné podľa § 14 ods. 1 O.s.p. Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky neexistuje žiadny dôvod objektívnej povahy, na základe ktorého by mohli vzniknúť pochybnosti o nezaujatosti sudcov Krajského súdu v Prešove. Základom o existencii pochybnosti o nestrannosti sudcu v konaní nemôže byť záver o vzťahu sudcu k veci odvodený z tej skutočnosti, že rozhodujú o stave majetku mesta, v ktorom žijú, čo znamená, že od rozhodnutia závisí majetkový prínos alebo strata pre mesto. Ani za predpokladu, že majú pochovaných príbuzných na mestskom cintoríne (prípady sudcov JUDr. Gabriely Világiovej, JUDr. Petra Šamu, JUDr. Milana Šebeňa, JUDr. Michala Boroňu) z tejto skutočnosti nie je možné usudzovať pomer k veci, pretože sudcov pomer k veci vyplýva predovšetkým z jeho právneho alebo iného záujmu na výsledku konania, najmä ak by sudca mohol sám v konaní vystupovať ako účastník konania alebo ako vedľajší účastník, ak by mohol v konaní vystupovať ako svedok alebo ak nezískal o veci poznatky len procesným spôsobom. Vylúčenie sudcu musí byť vždy podložené konkrétnou skutočnosťou, len všeobecná

okolnosť, ako ju označil žalobca nestačí. Príčinná súvislosť medzi skutočnosťou, z ktorej žalobca odvodzuje zaujatosť sudcov a zaujatosťou nie je daná.

Taktiež pokiaľ ide o namietaný vzťah sudcov Krajského súdu v Prešove k sudkyni Okresného súdu Prešov JUDr. Wildeovej, Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že táto skutočnosť nie je dôvodom námietky zaujatosti podľa § 14 ods. 1 O.s.p.

Treba naostatok uviesť, že dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach. Ak sa námietka zaujatosti týka, len okolností ustanovených v § 14 ods. 3 O.s.p., súd na námietku zaujatosti neprihliada; v takom prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá (§ 15a ods. 5 O.s.p. v znení zák. č. 384/2008). V predmetnej veci teda nie je daný ani takýto dôvod spochybňujúci nezaujatosť sudcov Krajského súdu v Prešove.

Preto rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že sudcovia Krajského súdu v Prešove nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok

V Bratislave 8. októbra 2012

JUDr. Ladislav Górász, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová